

## Esej na tému Ľudovít Štúr

*Marika sedela v kúte čo najtichšie a najnenápadnejšie ako sa len dala. Nikdy nemala rada pozornosť. Snažila sa jej vyhýbať, čo sa jej dosť často aj darilo. Na jednej besede sa znovu, modliac o svoju neviditeľnosť, pozerala do zeme, keď celá trieda zrazu vyslovila jej meno: „Marika! Tá to bude určite vedieť!“ Marika pomaly zodvihla oči zo zemi, postavila sa a celá očervenela.*

*„Áno?“ hlas mala tenký a slabý.*

*„Kto to bol Alexander Dubček?“ opýtal sa známy neznámy.*

*„Dubček? To bol... Bol...“ zakoktala sa, „bol to slovenský politik... Komunista. Ale taký dobrý komunist. Teda nie dobrý, ale mal väčšie pochopenie pre ľud a nie tak striktné postoje a myšlienky v porovnaní s ostatnými komunistami.“*

*Marike sa začali potíť ruky.*

*„Hovorili sme, že Marika bude vedieť!“ povedal jeden zo spolužiakov a ostatní sa zasmiali.*

*Známy neznámy len dodal: „Veď ona jediná to vedela. Teraz sa smejete len a len vašej sprostosti!“*

...

Parafrázujem, pretože na presné slová inžiniera Jozefa Banáša si už nespomeniem. No pamätám si tú prekvapujúcu pointu a pocit osvietenia, ktorý vo mne jeho krátka, no o to výstižnejšia reč, počas školskej besedy zanechala. Mal pravdu! A to veľkú. Smiať sa na múdrosť ľudí, ktorí sa hanbia a boja dať o tejto múdrosť vedieť. Faktom ostáva, že na Slovensku je čoraz viac ľudí, ktorí vzdelanie, záujem a snahu považujú za neprirodzenosť, v krajných situáciách až hodnú hanby. Vedieť, najmä pre mládež a študentov, už neznamená byť obdivovaný, ale byť vysmievaní.

Je azda správne, že v tak technickej dobe, plnej „všetkého všade“, som si pred začatím písania tejto eseje musela nájsť v slovníku slovo efemérny? V minulosti s možnosťami neporovnateľnými s tými dnešnými, v tých časoch, v ktorých bolo školstvo na míle vzdialené od toho dnešného „vyspelého“, vzdelanci, ako bol aj Ľudovít Štúr, ovládali podobné slová už od sedemnástich rokov, ba možno aj skôr. Nehovoriac o cudzích jazykoch, vedách či odboroch, ktoré mali zväčša v malíčku. Sám Ľudovít Štúr bol erudovaným odborníkom v latinskom jazyku. Okrem toho výborne ovládal maďarský, nemecký, francúzsky, grécky jazyk a slovanské jazyky - predovšetkým poľský, srbochorvátsky a ruský. No ani znalosť ôsmich cudzích jazykov jeho túžbu po poznávaní neuspokojila. Učil sa aj hebrejčinu a angličtinu.

Faktom ostáva, že jeho diela zmenili mnohé životy. No nielen životy tých, ktorí žili pred stopäťdesiatimi rokmi, ale diela Ľudovíta Štúra menia i tie naše. Životy ľudí 21. storočia, ktorí sú zahltení technológiami, stresom, informáciami, ľudí strácajúcich ľudskosť, vďačnosť, zvedavosť, ľudí, z ktorých väčšina ani nevie dátum uzákonenia spisovného slovenského jazyka. Áno! Učili sme sa to všetci. Mnohí však len ako poučku Pytagorovej vety či zápis chemickej reakcie glukózy a kyslíka, čo spôsobilo, že júl 1843 sa vytratil z našich hláv skôr či neskôr.

Málokto Slovák v dnešnej dobe pravdivo ocení dôležitosť a potrebnosť nášho vlastného jazyka, histórie, kultúry, literatúry a v neposlednom rade národnej hrdosti. A bez záujmu, nie je porozumenie potreby, bez porozumenia potreby, nie je vďaka a bez vďaky neexistujú spomienky na minulosť. Položme si teda otázku:

„Prečo sme my k našej národnej minulosti natoľko nešetrní, že ani len poučenia z nej nechceme čerpať. Či Štúr bol efemérnym zjavom? Či on na to žil, aby tvorba jeho zanikla spolu s ním? Ved' diela jeho majú ceny pre celé pokolenia.“

Milan Hodža: Články, reči, štúdie Zv.1., Praha 1930, s. 181.

Ľudovít Štúr, v ponímaní slovenského národa človek obklopený mnohými superlatívami, už dávno nie je postavený na piedestál hrdosti, tak ako tomu bolo v minulosti. Vďačnosť k jeho práci a dielu bledne, zmierňuje sa ako bolesť, ktorá ako príde, tak aj odíde. Pocit národnej hrdosti, známy z dôb štúrovcov, vystriedal záujem o západ a veci nám tak vzdialené, že nevieme rozoznať ich cudzí pôvod.

A pre hŕstku „*patriotov*“ je boj o navrátenie záujmu, hrdosti a vďaky k slovenskej histórii, literatúre, ako aj k osobe Ľudovíta Štúra, porovnateľný s bojom s veternými mlynmi. Zostáva nám len veriť, že tento rýchly a badateľný pokles sa raz zastaví a zmení svoj smer.

Národovec, kodifikátor spisovného slovenského jazyka, politik, novinár, poslanec za mesto Zvolen, spisovateľ, jazykovedec, filozof, historik, publicista, redaktor i pedagóg. Týmto všetkým je Ľudovít Štúr charakterizovaný vo väčšine učebníc, na väčšine základných i stredných školách. Odvážny a nebojácny vedúci účastník slovenského povstania v rokoch 1848-1849 a osobnosť národného obrodzenia. Zaiste, týmto všetkým Ľudovít Štúr bol, odborník v mnohých okruhoch, no bol i skromný, pokorný, syn vzdelaného a národne mysliaceho Samuela Štúra, vychovávaný v náboženskom duchu a k láske k mravným hodnotám. Pod pevnou otcovou kázňou sa z neho stal vzdelaný a slušný mladý človek. Muž stojaci si za svojimi názormi, snami i ideálmi, ochotný kvôli svojmu cieľu obetovať dokonca aj svoj osobný život. Ako pravý opak Ján Kollára sa Ľudovít Štúr rozhodol nedeliť svoje srdce medzi ženu a vlasť. Ľudovít Štúr svoje srdce, celé a neporušené, daroval len a len jeho vlasti. A teda i nám. Nezaslúži si od nás pochopenie a vďaku už len v tomto bode? Ved' predsa postaviť šťastie národa pred to svoje, nie je vecou samozrejmu a prirodzenou.

Ľudovít Štúr sa spolu s jeho prívržencami, ale i knihami i kodifikačnými príručkami, spismi, básňami ako Rozžehnaní či Toužba, i slávnymi politickými rečami na uhorskom sneme dostáva na listinu, ktorej podstata môže čoskoro úplne vyhynúť. Spolu s tradíciami a slovenskou kultúrou, ktoré sa pomaly, ale isto, metamorfujú na veci a fakty pre nás veľmi neprospešné, klamlivé a absurdné. No kľúčový bod, z ktorého táto ignorancia pramení, je nám stále neznámy. Obklúčení stresom a hnaný mottom „*z ruky do úst*“ zabúdame, kto v skutočnosti sme.

Kľúčom k nájdeniu odpovedi zväčšujúcej sa ignorancie národnej hrdosti je hlboko zakorenená „*nehrdost'*“ mladých ľudí k našim koreňom a našej minulosti. Nachádzame sa v stave bytia, v ktorom sa veci dôležité, ako je národná sloboda, spisovný jazyk či sloboda slova i tlače, stávajú vecami samozrejmy. Kto nezažil, ten nevie.

Prešlo presne 172 rokov odkedy Ľudovít Štúr vyslovil požiadavku potreby spisovného slovenského jazyka, za čo bol vzápätí vyhodенý zo svojho vtedajšieho postu zástupcu profesora Palkoviča. Práve tu môžeme jasne vidieť Ľudovítovu neochvejnú túžbu splniť si svoj cieľ a silu ísť si za svojím aj napriek všetkým prekážkam. Nevzdávajúc sa a obetujúc samého seba, hnal sa často i „*nepohodlnou*“ cestou proti režimu. Nikdy sa však svojmu národu nepostavil chrbtom. Tak prečo sa teraz my, Slováci, staviame chrbtom k nemu? Odvraciame nielen hlavy, ale i srdcia od nášho „*otca*“.

Protiklad v spôsobe bytia môžeme vidieť pri porovnaní života Ľudovíta Štúra a životov väčšiny slovenského obyvateľstva, ktoré, keď už konečne prekoná svoju sebeckosť, problémy

a stres moderného sveta, hneď po prvej prehre sa nechá znovu vtiahnuť do špinavej hry len a len o svoje vlastné dobro. Metamorfóza celého slovenského obyvateľstva na obraz života Ľudovíta Štúra je však obrazom utopistickým. Na začiatok by stačila malá iskra v pár slovenských srdciach, a s pomocou úsilia ako vetra od vzdelaných a zainteresovaných, by zapálila oheň.

No dôležitosť ľudí i vecí, si uvedomíme až vtedy, keď ich stratíme.

Ľudovít Štúr bol nie len mužom činu, bol aj spoľahlivým priateľom a veľkým mysliteľom. Statočný, oddaný a verný svojej vlasti venoval svoj život národnej otázke. Muž so cťou a talentom, s vynikajúcimi rétorickými schopnosťami. Ľudovít Štúr bol centrom národného uvedomenia vo svojich časoch. Bol to človek, pre ktorého by mnohí zabíjali. Muž, ktorý sa nebál ukázať, čo vie, ktorý sa nebál chcieť vedieť ešte viac. Berme si preto z neho príklad, zmeňme naše životy na obraz toho jeho. Sebeckosť vymeňme za štedrosť, hanbu za hrdosť! Ukážme svetu, čo vieme! Neseďme v kúte a nečakajme na tých druhých. Chopme sa šance. A hlavne nezabúdajme, že neúspech, opovrhovanie či smiech od druhých je len súčasťou celku. Ved' povedzme si úprimne, myslíte si, že Ľudovít Štúr to mal v živote len ľahké?

Lívia Vančíková, Evanjelické gymnázium Tisovec